

JULIA MALYE

Les noies de Louisiana

Traducció de Josep Maria Pinto

Empúries

Julia Malye

Les noies de
Louisiana

Traducció de Josep Maria Pinto

Editorial Empúries
Barcelona

Títol original: *La Louisiane*

© Julia Malye, 2023

Primera edició: juny del 2025

© de la traducció: Josep Maria Pinto González, 2025

© del mapa: Aurélie Boissière

Amb el suport de la Generalitat de Catalunya
i la Institució de les Lletres Catalanes

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

**Institució
de les Lletres
Catalanes**

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664 — 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 8.504-2025
ISBN: 978-84-19729-87-3

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.
A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Queden expressament prohibits l'ús o la reproducció d'aquest llibre o de qualsevol de les seves parts amb el propòsit d'entrenar o alimentar sistemes o tecnologies d'intel·ligència artificial.

MARGUERITE

París, març de 1720

La Marguerite ha de fer una llista. Plega la carta de l'advocat general i s'esforça per trobar una postura més còmoda per a la seva cama rígida. Després de la pluja d'aquests darrers dies, el dolor li infla des dels dits del peu fins a la cuixa, brota fins a les articulacions de les mans. És l'hora en què les noies han sortit dels obradors, en què les veus que reciten els darrers salms han callat, en què les monges oficials li han tornat els últims inventaris. Els tallers estan tancats i els artesans s'han retirat als seus allotjaments. Ni tan sols se senten les presoneres de les llotges de les boges. La Marguerite es treu la còfia. No hauria de ser al despatx després de pondre's el sol, sinó al seu jardí, sota la mimosa en flor, amb els densos ramells que li recorden les perruques d'alguns homes. Allà, enmig de les margarides i dels asfòdels, aconsegueix oblidar la veritable olor de la Salpêtrière.

Obre un informe quasi buit. Les mans se li han tornat maldestres, agitades per tremolors sobtades, i la llista de l'any anterior està a punt d'escapar-se-li sota l'escriptori. Des de fa quasi un any i mig, és ella qui tria les dones enviades a Mississipi. La seva primera selecció ha agradat a l'advocat general; en el seu correu, el senyor Joly de Fleury li anuncia que el governador de Louisiana en persona reclama encara més esposes per a la colònia. La Marguerite acosta l'espelma al full. Aquest vespre no sap per on començar.

L'hivern passat les coses eren diferents. La idea de traslladar detingudes a Mississipi era seva, i tenia llibertat per triar les candidates ideals. A la Salpêtrière ja no quedaven prou llits per a les dones que necessitaven veritablement un refugi. Els dormitoris comuns els ocupaven noies que no canviarien mai. N'havia tingut prou amb decidir de qui es volia desfer primer: de les enverinadores, les llibertines, les rebels o les bruixes.

Sí, aquella primera llista incloïa tota mena de presoneres. De les dues-centes nou internes seleccionades l'any passat, recorda particularment bé la fabuladora que, des de la presó de dones, s'havia passat el temps cridant insults sòrdids contra el rei. Però aquesta vegada, prou de noies recloses a la Grande Force. El senyor Joly havia estat ben clar: el governador Bienville ja no vol antigues presoneres, sinó que demana unes noranta futures mares. Dones fèrtils, competents, discretes. Cosa que, per a la Marguerite, significa penedides del Correccional o noies de l'orfenat de la Salpêtrière, la Casa Saint-Louis. Immediatament imagina la Charlotte Couturière, l'òrfena pèl-roja de dotze anys, embarcant-se cap a Louisiana, aquella contrada desconeguda i bàrbara que li inspira més temor que admiració. No, la Charlotte no. La noieta es quedarà a la Salpêtrière, fora de perill; d'aquí a pocs anys podrà esdevenir germana oficiala. Mississipi necessita dones fortes.

Suca la ploma al tinter. La fabuladora tenia una germana més jove, que encara no estava corrompuda. La Marguerite mira de recordar-ne el nom, però només li ve el cognom. Sota l'epígraf «Passatgers de *La Baleine*», escriu: «(1) Étiennette (o Antoinette?) Janson, entre 15 i 17 anys».

Només li falten vuitanta-nou noms. La Marguerite es recolza al respatller de la cadira, i el dolor li galopa des dels peus fins al coll. Al pot de porcellana, la tinta es recorda dels cercles dibuixats per la seva ploma.

—Senyora?

A l'altra banda de la porta, la dona repeteix la mateixa pa-

raula amb veu planyívola. La senyoreta Bailly sap que, després de completes, la darrera pregària del vespre, no ha de fer res aquí.

—Què hi ha?

La porta de fusta gemega quan la nova assistenta entra al despatx. Els seus gestos reflecteixen la seva manera de pensar, grollera, meticulosa, timorata.

—Què vol?

—La sotsoficiala de la Grande Force ha assenyalat nous casos de mossegades de rata.

La por que tradueixen els seus ulls exaspera la Marguerite. Un cop més, la seva assistenta és incapaç d'espavilar-se tota sola.

—Digui'm alguna cosa que no sàpiga, senyoreta Bailly.

—La dement. L'Émilie Le Néant.

La Marguerite es toca la cama dolenta amb la punta dels dits.

—Han cridat els guàrdies? On és la germana oficiala?

—Ho han intentat, endebades. Es nega a calmar-se.

Evidentment que sí. Amb la Le Néant ni tan sols ha funcionat el fuet. Fa un mes, la Marguerite va ordenar que mantinguessin la noia apartada de tot sagrament, ja no es pot esperar res d'una dona que es vanta de no haver-se senyat des de fa deu anys.

—Les altres presoneres es comencen a agitar.

La Marguerite es recolza a l'escriptori per aixecar-se. No poden prescindir d'ella. Darrerament, aquest pensament li ve cada cop més sovint, juntament amb un sentiment d'orgull, d'alleujament. Després venen l'esgotament i la por.

—Afanyem-nos.

Però no es poden afanyar. La Marguerite fa el que pot per travessar el pati Lassay a pas ràpid, però s'han d'aturar davant del dormitori Sainte-Claire. Ja és de nit, la foscor engoleix les poques obreres que s'afanyen per tornar a casa, les germanes

comproven que les pobres ja són al llit i que tenen prou aigua per a tota la nit. La senyoreta Bailly escruta l'església de Saint-Louis com si acabés de descobrir-ne les quatre naus. La Marguerite, estintolada a la paret, espera que el dolor desaparegui, abans d'arrencar a caminar altre cop.

Fan dreuera per l'edifici de les Dones Velles i la Marguerite s'avança mirant endavant, fins que arriben al pati Sainte-Clair. Aquí hi ha més llambordes, més paranys on queda atrapada la punta del bastó. Aquest vespre, la Salpêtrière, la seva ciutat, li sembla immensa. A la dreta, els edificis de Saint-Augustin i Saint-Jacques estan en silenci; només queda una finestra il·luminada al taller de les Noies. Tot d'una, un esclafit de riure travessa la nit, just al costat de la presó. Mentre penetren al carrer del Cos de Guàrdia, arriben altres sons: els plors des dels allotjaments dels nens, els grunys al recinte dels porcs, els insults des de l'edifici dels Arquers. A l'esquerra, la presó de la Grande Force es dreça en plena nit. En aquest barri hi ha alguna cosa viciosa que sempre afecta la Marguerite. Si hagués tingut al seu càrrec la construcció de la Salpêtrière, hauria fet construir les cel·les de les dones a l'altra banda de la ciutat, on actualment hi ha les Cuines i el pati de les Cabres. Hauria preferit mantenir les boges a la perifèria de l'hospital.

—Per aquí —etziba la senyoreta Elautin.

Els guàrdies abaixen la veu quan la sotsoficiala de la Grande Force apareix al llindar de la presó; les seves rialles s'apaguen del tot un cop es tanca la porta. Passant pel passadís humit, l'olor de resclosit, freda i repugnant, s'instal·la a la gola de la Marguerite.

—Ja he insistit a la senyoreta Bailly que era inútil molestar-la —diu la senyoreta Elautin.

—Però és que cridava tan fort que se la sentia des del cementiri —explica la senyoreta Bailly.

—Ja és hora que s'acostumi als sons d'aquesta institució —li etziba la senyoreta Elautin.

—No té importància. Expliqui'm què ha passat —intervé la Marguerite.

Al pis de dalt algú demana vi, en Pierre o en Jean, i després demana ajut. La responsable plega els braços.

—Una de les presoneres l'ha calmada.

—Algú ha entrat a la cel·la de la Le Néant? —demana la senyoreta Bailly.

La Marguerite li llança una mirada de disgust.

—I és clar que no —contesta la senyoreta Elautin—. Si fos el cas sí que tindria una bona raó de molestar la nostra superiora.

—Qui l'ha feta callar?

L'espelma només il·lumina una part de la cara de la sotsoficiala, i el seu perfil pla recorda a la Marguerite els caps de les carpes alineades en una banasta.

—Una tal Geneviève Menu.

Habitualment, la Marguerite se'n surt prou bé per evitar de pensar en la seva germana. Però tanmateix és la Lucie qui va fer arrestar aquesta Geneviève Menu fa dos mesos, i qui la va prevenir contra els vicis de la seva antiga bugadera. En aquella ocasió, sa germana no es va estar de recordar a la Marguerite els seus vincles amb homes poderosos: abans que el fill de la Lucie seguís l'exemple de son pare i esdevingués el nou cap de policia, ningú no s'amoïnava controlant les decisions de la Marguerite. No havia tingut cap dificultat a l'hora de deportar les dones que havia triat ella; ara, l'home que dirigeix les autoritats torna a portar el cognom de la seva germana, D'Argenson, una família de marquesos i de comtes.

—Som-hi —afirma la Marguerite, i quan aixeca el bastó cap a la presó, li falta poc per tocar el vestit de la senyoreta Elautin. Pensar en la Lucie la irrita.

Les altres dues dones obeeixen en silenci. Travessen avant-cambres desertes; les parets cegues duen a patis estrets, cel·les exteriors on el cel no és més que un estret rectangle. La Marguerite mira de reunir tot el que sap de la Geneviève Menu.

Quan va arribar a la Salpêtrière, era capaç de recordar centenars de noms i de cares. Encara recorda els de les presoneres tancades a les llotges de les boges, fa trenta anys, els trets de les joves protestants que li havien confiat l'any 1700 després de la seva fugida avortada a Anglaterra. Torna a veure els ulls de la Charlotte, que aleshores tenia vuit o nou mesos, escrutant-li la cara, i també el de la responsable de l'orfenat, un vespre glacial de gener de 1709. Però avui, la Marguerite és incapaç de recordar amb precisió les acusacions que recauen contra la Menu.

La germana oficiala es queda aturada i la dringadissa del seu manyoc de claus ressona pel passadís. La senyoreta Bailly i un guàrdia l'ajuden a obrir la porta.

—La Le Néant és en una cel·la d'aïllament, al fons.

La Marguerite arrufa el nas. És el moment del mes en què els dormitoris comuns fan olor de metall i de pell humida. Com cada hivern, el sistema d'evacuació que recorre la paret est de la Salpêtrière queda desbordat quan les aigües denses del Sena comencen a circular massa de pressa; la presó està amarada d'una olor que sembla tan sòlida com el fang sec o els excrements d'ocell; una pestilència que, com bé sap la Marguerite, penetrarà en el teixit del seu vestit i se li instal·larà fins a sota del casquet. En la foscor, sent els cossos que es belluguen sobre la palla, un sanglot sord, una tos plena de mocs, però cap dels udols que s'esperava sentir. S'atura davant de la penúltima porta.

Al principi no nota res d'anormal. La llum de l'espelma travessa la primera cel·la, esquitxa la pedra amb una llueur groga. L'aire fresc de la nit arriba des de la lluernia, dissol momentàniament els efluvis fètidis de la presó. I aleshores ho sent: un martelleig monòton i insistent. La Marguerite coneix perfectament aquest soroll: a la Guarderia ha vist més d'un nadó fent xocar el cap contra el cabàs, bressolant-se amb petits copets que haurien d'haver estat les carícies d'una mare. La Le Néant jau immòbil, adormida. Els seus turmells semblen més prims allà

on els encerclen les cadenes; la pell dels braços està seca pel fred, una manta desgastada li cobreix el cos nu. El so no afluixa.

Aixecant l'espelma cap a la lluerneta de la cel·la del mig, la Marguerite hi troba una silueta agenollada, embolicada en un vestit de droguet, amb els genolls enfonsats en un matalàs mal·lès. Els dits de la presonera estan vermells, destrossats per la pedra. Continua colpejant el mur amb el puny, fins i tot quan la Marguerite la mira fixament als ulls aigualits. La detinguda li torna l'esguard prou temps perquè la Marguerite observi els vasos sanguinis que teixeixen una fina tela al voltant dels iris blaus. Quan retorna l'espelma a la germana oficiala, no sabria dir qui ha desviat primer la vista, si ella o la dona que treballava per a la seva germana.

—Facin el que calgui perquè aquesta pobra criatura vagi vestida —ordena la Marguerite a la senyoreta Elautin—. I traslladin la Menu al Correccional.

La senyoreta Bailly li ofereix tímidament el braç i, aquest cop, la Marguerite se n'empara immediatament. De tornada al despatx, afegeix un segon nom a la llista de les futures passatgeres de *La Baleine*.

Quan la Marguerite va arribar a la Salpêtrière, l'Hospital General tenia tretze anys, i ella divuit. Per última vegada a la vida, portava un vestit de color blau cian, amb les mànigues brodades de fil d'argent que li cenyien els canells com manilles. Els seus cabells encara tenien el color d'una poma mossegada. La Marguerite no havia triat convertir-se en germana oficiala, però estava ben decidida a no tornar a casa seva, a no casar-se com sa germana.

Corria l'any 1669, Molière acabava de rebre finalment l'autorització de representar la seva obra *Tartuf*; el comte de Grignan i Françoise-Marguerite de Sévigné celebraven la seva unió a l'església de Saint-Nicolas-des-Champs; en una tarda tèbia del

mes d'abril, davant d'una multitud silenciosa, Lluís XIV besava els peus de dotze indigents. La vigília de la marxa de la Marguerite cap a la Salpêtrière, la Lucie no feia altra cosa que parlar de París. Asseguda davant del tocador, s'aplicava a la cara una barreja d'ous i de blanc de plom, allisant les cicatrius causades per la verola, que li havia esguerrat la pell clara. S'havia dibuixat venes blavoses a la pitrera per semblar més pàl·lida.

A la Marguerite tant li feien les obres de teatre o els casaments. Abans que el seu pare decidís que un dia serviria la causa del jove hospital, tampoc no hauria prestat cap atenció als poders guaridors del rei. Però ara que estava a punt d'instal·lar-se a la Salpêtrière, escoltava amb interès les històries d'indigents. Ben aviat viuria entre ells, se n'ocuparia. Escoltant com la Lucie descrivia els besos reials, la Marguerite imaginava aquells dits dels peus negres i les ungles esmaltades, i els llavis carnosos del sobirà. «No t'amoïnis», li va dir la Lucie. «Allà on vas no hauràs de besar ningú. I dubto molt que toquis cap persona».

Va resultar que la seva germana només tenia raó a mitges. A l'Hospital General no es besava ningú. Però sí que es tocaven. Al cap de cinquanta-un anys passats a la Salpêtrière, la Marguerite no sabia dir el nombre de mans malaltes que havia hagut d'estrènyer entre les seves.

Quan era una nena, el seu pare li parlava sovint de la gent pobra de París. Després de la Fronde, li explicava històries de pagesos desposseïts que fugien del camp i es concentraven en ravals tan exigus que l'aire i el sol només es filtraven per les xemeneies. Li evocava el barri del Chasse-Midi on, de nit, hi havia nois que robaven carronya als escorxadors. L'any 1642, més de tres-cents homes havien estat assassinats als carrers de París; el seu pare repetia aquelles xifres, meravellat com si comptés monedes d'or: fins i tot després que netegessin la Cort dels Miracles, continuava descrivint-li el fals soldat que, després de passar hores mendicant, es treia les benes de la cama

teòricament ferida. Son pare en parlava com si el conegués personalment; sota el palauet, el rierol carretejava ossos i fulles cap al Sena. La Marguerite va necessitar molts anys per comprendre que el seu pare no sabia res sobre la condició dels pobres. Que els indigents només havien estat un tema de conversa durant els consells reials, fantasmes darrere de les cortines de la berlina que el tornava a dur a Versalles.

La Marguerite no era la primera opció del seu pare per treballar a la Salpêtrière. Uns anys després de la creació de l'Hospital per ordre del rei, pensava enviar-hi la Lucie. La idea no havia sorprès ningú, ni tan sols la Marguerite. La Lucie era viva i intel·ligent, i mostrava una tossuderia que la gent confonia amb la paciència o la determinació. El seu pare estava convençut que amb les seves idees i la seva audàcia, la seva filla gran faria de l'Hospital una institució moderna.

Va canviar d'opinió el dia que el futur tinent general de la policia va demanar la mà de la Lucie. Era un càlid matí d'hivern, el cel taronja feia fondre la neu. El pare es va orientar cap a la Marguerite; aquesta tenia una manera de proposar qualsevol cosa que deixava pensar als seus interlocutors que la idea venia d'ells. Va evocar un cop més l'home de la Cort dels Miracles que es feia passar per un soldat ferit, i va declarar que la gent com ell tenia molta necessitat de l'ajut de noies com ella.

La Marguerite encara no sap quina mena de noia és. El que sí que sap és que, als seixanta-nou anys, encara mira de demostrar que hauria d'haver estat la primera opció.

Les germanes oficials aviat entraran al refectori i estaran encantades de descobrir la seva nova missió. Després de la visita a la Grande Force, fa cinc dies, la Marguerite ha decidit demanar als responsables de cada casa que elaborin una llista; una simple font d'inspiració per ajudar-la a triar les noranta dones que partiran cap a Louisiana. La dona s'aboca a la vora de la fines-

tra. Podria descriure amb els ulls tancats el que hi ha a l'altra banda de l'edifici Mazarin i del taller Saint-Léon: l'església de Saint-Louis i, més enllà, un laberint de patis, desenes de dormitoris comuns i de tallers, seguits d'altres carrers que menen a les Cuines, a la Bugaderia i a la Infermeria i, al capdavant, al jardí més gran de l'Hospital, el de l'Aiguamoll. La Marguerite busca amb la mirada l'uniforme blanc i negre de les germanes oficials, però s'acosta l'hora de sopar i la multitud creix entre la Porta dels Camps i el Caminal dels Capellans. Els aprenents calderers i manyans s'afanyen a tornar als tallers dels seus mestres. Enmig de les parades del mercat, hi ha nois que arrepleguen les peles de verdures que alimentaran els porcs, mentre un capellà crida a l'ordre els escolans. Quatre oficials encarregades de vigilar la distribució de l'àpat es precipiten cap a l'edifici de les Dones Velles. La Marguerite esbufega. Van tard per a la benedicció. Les imagina corrent per les escales; veu els ulls vidriosos que les miren fixament, coneix el silenci que s'instal·la a l'inici de la pregària. La Salpêtrière no té secrets per a ella. La Marguerite, millor que ningú altre, sap els deures de cada recaptador, vigilant, palafrener o contractista que travessa els patis de la seva ciutat.

—Senyora.

Es tomba just a temps per veure la responsable del Correccional que s'alça després de la reverència. La senyoreta Suivit s'enrojola permanentment, i la Marguerite no sap mai si és pel fred, per la calor o per una altra emoció misteriosa.

—Volia parlar amb vostè sobre la nova interna, la Geneviève Menu. Dubto que una dona com ella sigui capaç de penedir-se.

La Marguerite s'empassa un glop de vi. Fa uns anys, ningú no hauria gosat qüestionar les seves decisions; de fet, movia les presoneres d'un dormitori a un altre segons les ganes que en tenia.

—Em sembla que no soc l'única d'aquest parer —va conti-

nuar la senyoreta Suivit—. Em penso que la Menu hauria de tornar a aïllament.

—I en aquest cas vostè estaria ben contenta de saber que no es quedarà a casa seva massa temps.

La sotsoficiala arrufa el nas i la Marguerite s'adona de seguida del seu error. Sempre s'ha esforçat per compartir amb el personal només l'estrictament necessari; els seus equips, ignorants, rarament qüestionen les seves decisions. A fora, les campanes de l'església toquen a sexta, la pregària del migdia, i tres governantes entren xiuxiuejant al refectori. La germana oficiala del Correccional la continua mirant fixament, una mirada plena de pietat i de nostàlgia, d'aquelles mirades que s'adreçarien a una nina trencada, adorada en el passat.

De tornada als seus apartaments, la Marguerite no se sorprèn quan troba una carta de la Lucie sobre l'escriptori. No l'obre de seguida, es dirigeix al prestatge on s'amunteguen els informes de les internes. Els papers més antics han adquirit el color torrat de les closques d'ou; el document que enretira és d'un blanc lletós. Al capdamunt de la pàgina s'hi indiquen l'edat de l'acusada en el moment de la detenció (vint-i-dos), els noms dels pares (Jacques Menu i Françoise Boisseau), la data d'empresonament (12 de gener de 1720), la persona que ha emanat l'ordre reial (Lucie de Voyer de Paulmy d'Argenson). I, a baix de tot, escrit tan petit que a la Marguerite li costa desxifrar les lletres tortuoses: «avortista».

Ja sap el que ha de fer: convocar la germana oficiala de la Grande Force, ordenar-li que torni la Menu a la seva cel·la. A l'obrador més proper, les noies entonen les lletanies de la Mare de Déu. La Marguerite desplega la carta de sa germana. La Lucie ho exagera tot. Als dotze anys, el dia que una serventa havia tingut la desgràcia de servir-li una ampolleta de llet tallada, havia cridat que l'estaven enverinant. Als setanta-un anys, és capaç de fer passar una depravada per una assassina.

En la carta, la Lucie profereix les pitjors acusacions. S'ha

assabentat que la Menu ha sortit de la presó i demana que la tornin a enviar a aïllament de seguida. Els paràgrafs estan puntuats per preguntes retòriques i exclamacions, típiques del seu estil. La Marguerite s'entreté en l'última frase: «Tingues pietat d'aquestes criatures les mares de les quals coneixen l'art d'aquests assassinats bàrbars!». Però la Marguerite no sent cap mena de pietat. Està furiosa i decebuda; furiosa contra la Lucie, que no pot evitar mai intervenir, decebuda amb la Geneviève, els crims de la qual dificulten tant el perdó, i per a qui Louisiana esdevé l'única esperança de sortir de la presó. Torna a veure la mirada determinada de la detinguda, arraulida a la cel·la.

La Marguerite mou la fitxa de la Menu dels arxius de la Grande Force fins a la pila reservada a les de les internes del Correccional. Que la Geneviève sigui el monstre que la seva germana descriu té poca importància. La Marguerite explicarà a la Lucie el que hauria d'haver entès fa anys: que sota les seves ordres, la Salpêtrière pot transformar una assassina d'infants en una mare abnegada.

La Marguerite no ha qüestionat mai la missió de l'Hospital. Només en va dubtar un cop, fa onze anys, durant l'hivern de 1709. Aquell any, quan l'onada de fred es va abatre sobre França, ningú no hi estava preparat. En el decurs dels primers dies de gener, un vent glacial va escombrar París. Els troncs dels arbres del Bois de Boulogne van esclatar i els bocins d'escorça gelada van cobrir els caminals. En l'espai de dues nits, el Sena es va transformar en un llit de glaç. Molt aviat, els dormitoris de la Salpêtrière es van omplir de nous interns. Una multitud desesperada afluïa cada dia a les portes de l'hospital.

A la memòria de la Marguerite ha quedat gravat un vespre d'aquell interminable hivern. Ja era de nit quan la van cridar a l'orfenat dels més petits. Recorda el fred que va haver de travessar el seu cos un cop a fora, tan brutalment que havia experi-

mentat vertigen. La dona va sentir els udols de les criatures, va respirar l'olor nauseabunda de la llana bruta prou abans d'haver arribat al dormitori principal. La meitat de la sala estava submergida en la foscor. Faltaven espelmes; un caliu tímid cremava en una de les dues llars de foc. Les germanes oficials, conegudes a la Guarderia amb el nom de *tietes*, canviaven i bressolaven els infants. Als seus braços, les cares dels nadons semblaven d'ancians; la mirada de les dones era dura. A la Marguerite li van caldre uns minuts per trobar la responsable de l'orfenat.

Li va fer un senyal perquè la seguís pel passadís que duia a l'escala de servei. La germana oficiala semblava tan rendida que la Marguerite es va sentir temptada de proposar-li que s'assegués, però no hi havia cap cadira. Estava a punt de suggerir que els nounats, els que no tenien bressols, els enviessin a la Casa Saint-Louis per tal que dormissin amb les òrfenes de més edat, quan van sentir un soroll. Semblava un gatet, un cadellet, un ésser ferit. Era una nena petita, amb prou feines tenia un any.

Com que la germana no es bellugava, la Marguerite va agafar l'infant en braços. El cap li va semblar enorme; el bebè estava tan prim que sentia com els omòplats li rodolaven sota el seu polze. Va aixecar el cap just a temps per veure com la germana oficiala es precipitava cap al dormitori, sense ni una mirada per a la criatureta. La Marguerite va observar la menuda, aquells ulls grisos, blavosos, aquells cabells fins que a la llum ataronjada del dormitori van resultar rogencs. L'havien abandonada, i després, oblidada. La Marguerite no podia fer res per la gent que moria als carrers de París. Però la Salpêtrière era diferent de la capital. A la seva ciutat, estigués el Sena glaçat o no ho estigués, es feien càrrec dels més petits.

L'endemà es va encaminar a l'orfenat, i l'endemà passat, també. Travessar l'hospital li recordava els seus vint anys, els dies que havia passat corrent d'un dormitori a un altre. Als cin-

quanta-vuit anys, es deia que tornava a la Guarderia per assegurar-se del benestar de totes les criatures, i no pas del d'una sola nena. Havia après a costa seva, en tant que jove germana oficiala, que els seus poders eren limitats: la dona epilèptica acabaria sucumbint a una de les crisis, la llibertina de tretze anys sempre havia estat massa fràgil per sobreviure a un part. Però la seva institució, el seu personal podien salvar gent.

La Marguerite no va tornar a agafar mai més la nena en braços. Com qualsevol altra interna, a la propera visita potser ja hauria mort. La van batejar amb el nom de Charlotte, per una raó que la Marguerite ignorava; li van donar el cognom de «Couturière»^{*} a causa del teixit brodat que aferrava a dins del puny el dia de la seva admissió a l'Hospital. La Marguerite no sabia mai més res d'ella. No tenia importància. La Salpêtrière era el futur d'aquest infant, l'únic que ella i les altres òrfenes havien tingut mai.

A l'abril, les germanes oficials li anuncien que ja han acabat les llistes. Les plantes del Jardí dels Pobres degoten entre dos xàfecs; als punys encara tancats dels borrons s'endevinen el groc i el vermell. La setmana passada, una gran missa va reunir una multitud atònita a les naus de l'església de Saint-Louis. El locutori va estar ple tot el dia. Quatre dies després de Pasqua, la Marguerite es dirigeix a la Casa Saint-Louis.

Sap que no trobarà la Charlotte entre la quarantena d'interne alineades al dormitori. La nova responsable de l'orfenat ha estat avisada; la Charlotte no anirà a Louisiana, el seu nom no ha de figurar a la llista.

—Tot just tornen ara de Sainte-Claire —xiuxiueja ara la senyoreta Brandicourt, entusiasta. Hi passen el matí, fins a terça, hi aprenen a cosir i a brodar. Coneixen la Bíblia. Les més bri-

^{*} Cosidora, modista. (*N. del T.*)

llants saben llegir i escriure. La sotsoficiala continua parlant a l'orella de la Marguerite, com si no fos ella, la superiora, qui hagués planificat l'horari de les òrfenes—. Unes qualitats molt valuoses per a la nostra colònia —conclou la noia.

La Marguerite tria una nena a l'atzar. Li demana si està disposada a partir cap a Louisiana i, tot i que la seva veu és un simple murmur, l'expressió orgullosa de la senyoreta Brandicourt confirma el que la Marguerite vol sentir. Dona uns copets al braç de la criatura. A l'últim consell del Gabinet, l'advocat general del rei prou que ha insistit: les passatgeres han de presentar-se voluntàries en una certa mesura. Si ho són, afegeix el senyor Joly de Fleury, no caldrà encadenar-les durant el viatge com les dones anteriors. Prou de vigilants pagats per arrencar infants i vagabunds als carrers de la capital. El mes passat, els parisencs, furiosos per aquestes detencions, es van revoltar contra els bandolers del Mississipi i, segons certs rumors, alguns van ser assassinats per la multitud insurrecta.

Aquesta imatge encara obsedeix la Marguerite. La reacció d'aquells habitants suggereix que, d'una manera o d'una altra, havien pressentit el que ella tem. Que l'or amagat als rius de Louisiana potser no és altra cosa que el reflex encegador del sol sobre l'aigua; que els boscos d'aquell país immens, gens hospitalari, estan plens de bèsties prou ferotges per empassar-se't tot sencer.

La senyoreta Brandicourt l'acompanya quan se'n va; la Marguerite ha fet el seu deure. Els seus marits les protegiran. Llança una última mirada a les òrfenes. Enmig de la sala, la Charlotte es precipita cap a una de les internes reunides. És molt poca cosa, fins i tot per a la seva edat. Els seus trets cisel·lats, quasi abruptes, segurament s'endolciran un dia. Es passa un ble de cabells panotxa darrere de l'orella, atrapa la mà de la noia rossa, s'eixuga els ulls humits. Quan la Marguerite demana a la senyoreta Brandicourt com es porta la nena Couturière, el somriure de la jove s'esvaeix. «Aquest matí s'ha negat a can-

tar», diu. «Estava trasbalsada quan s'ha assabentat que el seu nom no surt a la llista».

De camí cap al Correccional, a la Marguerite li costa alliberar-se de la sensació de malestar que li crema al pit. La Charlotte no té cap idea del que l'espera a Mississipi; allà a baix, la seva bonica veu no li servirà de res. Ho ignora tot dels soldats que es moren de fam a Louisiana, el desemparament dels quals ignorava abans de sorprendre els xiuxiuejos preocupats de dos membres del Gabinet, en la darrera reunió del consell de l'Hospital. Per poc que sàpiga de la colònia, no té cap dubte que la Charlotte està més segura aquí, a la Salpêtrière.

Al dormitori del Correccional, les internes estan concentrades en els seus cabdells de llana. Totes han pecat, ja; els seus familiars les han fetes internar en l'esperança que tornin a trobar el recte camí. Les més riques posseeixen habitació pròpia, a l'altra banda de l'edifici. Les altres viuen aquí, als dormitoris comuns. El sol del mes d'abril els clava les ombres a terra; mirant avall, és impossible saber on comencen les dones i on s'atura la seva filosa.

—Són aquí quasi totes —declara la sotsoficiala.

Parla fort per tal que la Marguerite la senti per sobre del soroll de les filoses, i assenyala amb el dit algunes noies. N'hi ha que alcen el cap com si les haguessin tocat. Caminant pel passadís principal, la senyoreta Suivit explica que ha rebut una petició de la família d'una interna, una de les més riques, allotjada actualment en una habitació individual.

—Es diu Pétronille Béranger. La seva mare m'ha escrit per fer-me saber que aviat ja no es podria permetre pagar la pensió.

I, en aquest cas, s'hauran acabat els privilegis: ni llit per a ella sola, ni espelmes, ni llenya per a la seva llar de foc personal.

—Doncs traslladin-la aquí amb les altres —contesta la Marguerite, amb els ulls mirant-se els peus per no ensopegar.

La senyoreta Suivit dubta.